

Saturs

Par autoriem	10
Priekšvārds	13
Izmantotie saīsinājumi	14

KRIMINĀLLIKUMA KOMENTĀRI. OTRĀ DAĻA (IX–XVII nodaļa)

SEVIŠKĀ DAĻA

IX nodaļa.	Noziegumi pret cilvēci, mieru, kara noziegumi, genocīds	15
71.pants.	Genocīds	15
71. ¹ pants.	Aicinājums uz genocīdu	18
71. ² pants.	Noziegumi pret cilvēci	19
72.pants.	Noziegumi pret mieru	22
73.pants.	Masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošana, glabāšana, pārvietošana, lietošana un izplatīšana	24
73. ¹ pants.	Masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas un izplatīšanas finansēšana	26
74.pants.	Kara noziegumi	28
74. ¹ pants.	Genocīda, nozieguma pret cilvēci, nozieguma pret mieru un kara nozieguma attaisnošana	33
75.pants.	Varmācība pret iedzīvotājiem karadarbības rajonā	36
76.pants.	Marodēšana	37
77.pants.	Aicinājums uz agresīvu karu	38
77. ¹ pants.	Prettiesiska piedalīšanās bruņotā konfliktā	39
77. ² pants.	Bruņota konflikta finansēšana	41
77. ³ pants.	Vervēšana, apmācīšana un nosūtīšana bruņotam konfliktam	43
78.pants.	Nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšana	43
79.pants.	Kultūras un nacionālā mantojuma iznīcināšana	49
IX¹ nodaļa.	Noziegumi, kas saistīti ar terorismu	52
79. ¹ pants.	Terorisms	52
79. ² pants.	Terorisma finansēšana	56
79. ³ pants.	Teroristu grupa	58

79. ⁴ pants.	Personas vervēšana, apmācīšana un apmācīšanās terorismam	60
79. ⁵ pants.	Ceļošana terorisma nolūkā	62
79. ⁶ pants.	Terorisma attaisnošana, aicinājums uz terorismu un terorisma draudi	63
X nodaļa	Noziegumi pret valsti	67
80.pants.	Pret Latvijas Republiku vērsta darbība	67
80. ¹ pants.	Apvienošanās organizētā grupā ar mērķi veikt pret Latvijas Republiku vērstu darbību	71
81.pants.	Pret Latvijas Republiku vērsts aicinājums	73
81. ¹ pants.	Palīdzība ārvalstij pret Latvijas Republiku vērsta darbībā	75
82.pants.	Aicinājums likvidēt Latvijas Republikas valstisko neatkarību (<i>izslēgts</i>)	76
83.pants.	Aicinājums graut Latvijas Republikas teritoriālo vienotību (<i>izslēgts</i>)	76
84.pants.	Starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšana	77
85.pants.	Spiegošana	80
86.pants.	Latvijas Republikas Valsts prezidenta, Saeimas deputāta, Ministru kabineta locekļa un citas valsts amatpersonas dzīvības vai veselības apdraudējums	85
87.pants.	Ārvalsts pārstāvju dzīvības un veselības apdraudējums	87
88.pants.	Terorisms (<i>izslēgts</i>)	88
88. ¹ pants.	Terorisma finansēšana (<i>izslēgts</i>)	89
88. ² pants.	Aicinājums uz terorismu un terorisma draudi (<i>izslēgts</i>)	89
88. ³ pants.	Personas vervēšana un apmācīšana terora aktu veikšanai (<i>izslēgts</i>)	89
89.pants.	Kaitniecība	89
89. ¹ pants.	Noziedzīga organizācija	91
90.pants.	Kavēšana realizēt vēlēšanu tiesības, tiesības piedalīties likuma ierosināšanā, tautas nobalsošanas ierosināšanā, tautas nobalsošanā un Eiropas pilsoņu iniciatīvas atbalstīšanā	94
91.pants.	Apzināti nepatiesu ziņu izplatīšana par deputāta kandidātu (<i>izslēgts</i>)	98

92.pants.	Parakstu vākšanas, vēlēšanu un tautas nobalsošanas dokumentu viltošana, nepareiza balsu saskaitīšana un aizklātas balsošanas pārkāpšana.....	99
93.pants.	Valsts simbolu zaimošana	101
94.pants.	Valsts noslēpuma apzināta izpaušana	102
95.pants.	Valsts noslēpuma izpaušana aiz neuzmanības	103
95. ¹ pants.	Dienests ārvalstī	105
XI nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret dabas vidi	108
96.pants.	Zemes, tās dzīļu, ūdeņu un mežu apsaimniekošanas un izmantošanas noteikumu pārkāpšana	108
97.pants.	Jūras dabas resursu izmantošanas noteikumu pārkāpšana.....	119
98.pants.	Radioaktīvo un ķīmisko vielu aprites drošības noteikumu pārkāpšana.....	122
98. ¹ pants.	Nelikumīgas darbības ar ozona slāni noārdošām vielām.....	128
99.pants.	Atkritumu apsaimniekošanas noteikumu pārkāpšana	130
100.pants.	Bīstamu vielu neatļauta apglabāšana ūdeņos un zemes dzīlēs	133
101.pants.	Jūras piesārņošana	134
102.pants.	Zemes, mežu un ūdeņu piesārņošana un piegružošana.....	138
103.pants.	Atmosfēras gaisa piesārņošana.....	144
104.pants.	Objektu ekspluatācija bez attīrīšanas būvēm.....	147
104. ¹ pants.	Iekārtu nelikumīga ekspluatācija.....	149
105.pants.	Pasākumu neveikšana dabas vides piesārņojuma likvidēšanai	150
106.pants.	Datu slēpšana par dabas vides piesārņojumu	152
107.pants.	Meža dedzināšana	154
108.pants.	Meža iznīcināšana un bojāšana aiz neuzmanības	157
109.pants.	Patvaļīga koku ciršana un bojāšana.....	161
110.pants.	Patvaļīga zvejošana un ūdensdzīvnieku iegūšana	171
111.pants.	Elektrozvejas ierīču nelikumīga izgatavošana, iegādāšanās, glabāšana, realizēšana, pārvadāšana un pārsūtīšana.....	195
112.pants.	Nelikumīgas medības.....	197
113.pants.	Spridzināšanas un citu darbu veikšana, pārkāpjot dzīvnieku aizsardzības noteikumus	209

114.pants.	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju iznīcināšana un bojāšana.....	212
115.pants.	Īpaši aizsargājamo dzīvnieku un augu iznīcināšana un bojāšana.....	224
115. ¹ pants.	Apdraudēto savvaļas dzīvnieku un augu sugu īpatņu tirdzniecības noteikumu pārkāpšana	231
XII nodaļa.	Nonāvēšana	234
116.pants.	Slepkavība.....	234
117.pants.	Slepkavība pastipriņošos apstākļos	242
118.pants.	Slepkavība sevišķi pastipriņošos apstākļos	268
119.pants.	Jaundzimuša bērna slepkavība	275
120.pants.	Slepkavība, kas izdarīta stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī	278
121.pants.	Slepkavība, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas	283
122.pants.	Slepkavība, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus.....	288
123.pants.	Nonāvēšana aiz neuzmanības.....	290
124.pants.	Novešana līdz pašnāvībai	294
XIII nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību	298
125.pants.	Tīšs smags miesas bojājums.....	298
126.pants.	Tīšs vidēja smaguma miesas bojājums.....	319
127.pants.	Tīšs miesas bojājums, kas nodarīts stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī	322
128.pants.	Tīša miesas bojājuma nodarīšana, pārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas	325
129.pants.	Tīša miesas bojājuma nodarīšana, pārkāpjot personas aizturēšanas nosacījumus	329
130.pants.	Tīšs viegls miesas bojājums	330
130. ¹ pants.	Spīdzināšana.....	333
131.pants.	Miesas bojājums aiz neuzmanības	334
132.pants.	Draudi izdarīt slepkavību un nodarīt smagu miesas bojājumu	335
132. ¹ pants.	Vajāšana.....	339
133.pants.	Inficēšana ar cilvēka imūndeficīta un B un C hepatīta vīrusu	341
133. ¹ pants.	Inficēšana ar bīstamu infekcijas slimības izraisītāju	343

134.pants.	Inficēšana ar seksuāli transmisīvas slimības izraisītāju.....	345
135.pants.	Aborta neatļauta izdarīšana.....	347
136.pants.	Piespiešana izdarīt abortu.....	351
137.pants.	Neatļauta ārstniecība.....	352
138.pants.	Ārstniecības personas profesionālo pienākumu nepienācīga pildīšana.....	354
139.pants.	Cilvēka audu un orgānu nelikumīga izņemšana.....	358
140.pants.	Sanitāri higiēniskās un epidemioloģiskās drošības noteikumu pārkāpšana.....	362
141.pants.	Atstāšana bez palīdzības.....	364
142.pants.	Palīdzības nesniegšana jūrā cietušajiem.....	369
XIV nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas pamattiesībām un pamatbrīvībām.....	372
143.pants.	Personas mājokļa neaizskaramības pārkāpšana.....	372
144.pants.	Korespondences un pa elektronisko sakaru tīkliem pārraidāmās informācijas noslēpuma pārkāpšana.....	376
145.pants.	Nelikumīgas darbības ar fiziskās personas datiem.....	379
146.pants.	Darba aizsardzības noteikumu pārkāpšana.....	386
147.pants.	Izgudrotāja un dizainera tiesību pārkāpšana.....	392
148.pants.	Autortiesību un blakustiesību pārkāpšana.....	396
149.pants.	Nelikumīgas darbības ar autortiesību un blakustiesību objektiem (<i>izslēgts</i>).....	405
149. ¹ pants.	Diskriminācijas aizlieguma pārkāpšana.....	405
150.pants.	Sociālā naida un nesaticības izraisīšana.....	408
151.pants.	Reliģisku rituālu traucēšana (<i>izslēgts</i>).....	411
XV nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret personas brīvību, godu un cieņu.....	412
152.pants.	Nelikumīga brīvības atņemšana.....	412
153.pants.	Personas nolaupīšana.....	417
154.pants.	Ķīlnieku sagrābšana.....	423
154. ¹ pants.	Cilvēku tirdzniecība.....	427
154. ² pants.	Cilvēku tirdzniecības jēdziens.....	436
155.pants.	Nelikumīga ievietošana psihiatriskajā slimnīcā.....	437
156.pants.	Goda aizskaršana (<i>izslēgts</i>).....	439
157.pants.	Neslavas celšana.....	440
158.pants.	Goda aizskaršana un neslavas celšana masu saziņas līdzeklī (<i>izslēgts</i>).....	442

XVI nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaižskaramību	443
159.pants.	Izvarošana	443
160.pants.	Seksuāla vardarbība	448
161.pants.	Seksuāla rakstura darbības ar personu, kura nav sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu	452
162.pants.	Pavešana netiklībā	453
162. ¹ pants.	Pamudināšana iesaistīties seksuālās darbībās	456
163.pants.	Prostitūciju ierobežojošo noteikumu pārkāpšana (<i>izslēgts</i>)	457
163. ¹ pants.	Bordeļa izveidošana, uzturēšana, vadīšana un finansēšana	457
164.pants.	Personas iesaistīšana prostitūcijā un prostitūcijas izmantošana	459
165.pants.	Sutenerisms	464
165. ¹ pants.	Personas nosūtīšana seksuālai izmantošanai	469
165. ² pants.	Nosūtīšana uz ārvalsti (<i>izslēgts</i>)	473
166.pants.	Pornogrāfiska priekšnesuma demonstrēšanas, infīma rakstura izklaides ierobežošanas un pornogrāfiska rakstura materiāla aprites noteikumu pārkāpšana	473
XVII nodaļa.	Noziedzīgi nodarījumi pret ģimeni un nepilngadīgajiem	482
167.pants.	Bērna samainīšana	482
168.pants.	Nolēmumu par aizgādības, aprūpes un saskarsmes tiesībām ar bērnu nepildīšana	483
168. ¹ pants.	Nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšana	486
169.pants.	Adopcijas noslēpuma izpaušana	489
169. ¹ pants.	Nelikumīgas darbības adopcijas kārtošānā	490
170.pants.	Izvairīšanās no uzturēšanas	493
171.pants.	Aizbildņa tiesību ļaunprātīga izmantošana	495
172.pants.	Nepilngadīgā iesaistīšana noziedzīgā nodarījumā	496
173.pants.	Nepilngadīgā novešana līdz dzērums stāvoklim, iesaistīšana nemedicīniskā ārstniecības un citu līdzekļu lietošanā, kas izraisa apreibumu	499
174.pants.	Cietsirdība un vardarbība pret nepilngadīgo	500

Izmantotie avoti	505
1. Literatūra.....	505
2. Tiesību akti.....	505
3. Judikatūra un tiesu prakse.....	530
4. Avoti internetā.....	530
Likums "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" (<i>Izvilums</i>)	544
Latvijas Republikas Valdības noteikto minimālo mēnešalgu apmērs	558

Par autoriem

Uldis Krastiņš dzimis 1933.gada 8.februārī Madonas apriņķa Ļaudonas pagastā. 1952.gadā pēc Zasas vidusskolas beigšanas uzsācis studijas Latvijas Valsts universitātes Ekonomikas un juridiskās fakultātes Tiesību zinātņu nodaļā.

Pēc jurista kvalifikācijas iegūšanas U.Krastiņš 1957.gadā ievēlēts par Saldus rajona tiesnesi un iecelts par šīs tiesas priekšsēdētāju. Šajos amatos U.Krastiņš nostrādājis līdz 1962.gadam. 1963.gadā ievēlēts par Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnesi un šajā amatā nostrādājis līdz 1985.gada janvārim, kad pārgājis pilnas slodzes darbā uz Latvijas Valsts universitātes Juridisko fakultāti, sākumā vecākā pasniedzēja, vēlāk docenta un Krimināltiesību, kriminālprocesa un kriminālistikas katedras

(vēlāk pārdēvēta par Krimināltiesisko zinātņu katedru) vadītāja amatā, kur nostrādājis līdz 2006.gadam.

1973.gadā U.Krastiņš iestājies Latvijas Valsts universitātes neklātienas aspirantūrā un pabeidzis to 1977.gadā ar izstrādātu juridisko zinātņu kandidāta disertāciju par tēmu "Latvijas PSR dabas krimināltiesiskā aizsardzība", kuru aizstāvējis M.V.Lomonosova Maskavas Valsts universitātē, iegūstot juridisko zinātņu kandidāta zinātnisko grādu, kas 1992.gada 3.novembrī tika pielīdzināts Latvijas tiesību zinātņu doktora grādam. 1995.gadā 7.februārī U.Krastiņš ieguvis tiesību zinātņu habilitētā doktora zinātnisko grādu par habilitācijas darbu "Ekoloģisko noziegumu kvalifikācijas problēmas".

Pedagoģiskā darba stāžs Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē U.Krastiņam ir kopš 1978.gada: sākumā stundu pasniedzējs, tad nepilnā slodzē, bet kopš 1995.gada maija pilnā slodzē. 1997.gadā U.Krastiņš ievēlēts par profesoru un šajā amatā strādā joprojām.

Studentiem pasniedzamo mācību priekšmetu sarakstā ir bijušas tādas disciplīnas kā Dabas tiesiskā aizsardzība, Noziegumu kvalifikācijas problēmas, Kriminālprocess, bet nu jau daudzus gadus – Krimināltiesības (Vispārīgā un Sevišķā daļa) un Salīdzinošās krimināltiesības. U.Krastiņa zinātniskā darbība saistīta ar dabas krimināltiesiskās aizsardzības jautājumiem, ar noziedzīga nodarījuma sastāva, īpaši ar vainas problēmām krimināltiesībās, ar juridisko personu atbildības un mantisko nodarījumu kvalifikācijas jautājumiem. U.Krastiņš ir Krimināltiesību mācību grāmatu, Krimināllikuma komentāru triju izdevumu līdzautors, sarakstījis vairākas monogrāfijas, ir daudzu zinātnisko publikāciju un zinātniski populāru rakstu autors. Dažāda rakstura publikāciju kopējais skaits mērāms trijos simtos. U.Krastiņš ar referātiem piedalījies daudzās zinātniskās konferencēs Latvijā un ārpus tās robežām. Kopš 1991.gada līdz pat Krimināllikuma pieņemšanai Saeimā U.Krastiņš strādājis Krimināllikuma projekta izstrādes darba grupā un turpina darboties Tieslietu ministrijas pastāvīgajā Krimināllikuma darba grupā, kur notiek Krimināllikuma grozījumu projektu izvērtēšana.

foto: Boriss Koļesņikovs JV

Profesore, Dr.iur. Valentija Liholaja dzimusi 1942.gada 24.augustā Skaistas pagastā. 1967.gadā absolvējusi Latvijas Valsts universitātes Juridisko fakultāti. Vēl būdama pēdējā kursa studente, V.Liholaja tikusi uzaicināta strādāt prokuratūrā, kur septiņus gadus tagadējās Latgales priekšpilsētas (toreiz Rīgas pilsētas Maskavas rajona) prokurora palīga amatā veikusi uzraudzību pār krimināllietu izskatīšanu tiesā un pildījusi prokurora vietnieka pienākumus. No 1973. līdz 1985.gadam V.Liholaja vadījusi Tieslietu ministrijas Tautas saimniecības tiesiskā darba un advokatūras daļu. Paralēli praktiskajam darbam V.Liholaja lasījusi arī lekcijas Latvijas Universitātes studentiem, bet kopš 1985.gada tas ir V.Liholajas pamatdarbs, docējot krimināltiesības un noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijas problēmas. 2002.gadā ievēlēta par Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesori. V.Liholaja sadarbībā ar citiem autoriem ir sarakstījusi mācību grāmatu krimināltiesībās, komentārus atsevišķām Krimināllikuma nodaļām, kā arī sagatavojusi vairākus papildinātos izdevumus. V.Liholaja ir arī daudzu citu juridiskās literatūras avotu un juridisku publikāciju autore.

Priekšvārds

Turpinot Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras docētāju sagatavoto Krimināllikuma komentāru atkārtotu izdošanu, tiek laista klajā komentāru Otrā daļa, kas satur Krimināllikuma Sevišķās daļas IX–XVII nodaļā ietverto normu analīzi un komentārus.

Tādējādi lasītājiem – studentiem, praktiskajiem darbiniekiem un visiem citiem interesentiem par krimināltiesību jautājumiem – tiek piedāvāts šīs komentāru daļas autoru – juridisko zinātņu doktoru, profesoru Ulda Krastiņa un Valentijas Liholajas komentāri par šādu krimināltiesību normu satura, pamatsastāva un kvalificēto sastāvu pazīmju izpratni un piemērošanu praksē: atbildība par noziegumiem pret cilvēci, mieru, kara noziegumiem un genocīdu; noziegumi, kas saistīti ar terorismu; noziegumi pret valsti; noziedzīgi nodarījumi pret dabas vidi un noziedzīgi nodarījumi pret personu, kas aptver nonāvēšanu, kaitējuma nodarīšanu veselībai, personas pamattiesību un pamatbrīvību apdraudējumu, noziedzīgus nodarījumus pret personas brīvību, godu un cieņu, noziedzīgus nodarījumus pret tikumību un dzimumnoziegumus, kā arī noziedzīgus nodarījumus pret ģimeni un nepilngadīgajiem.

Komentāri balstīti uz krimināltiesību teorijas atziņām, judikatūru un tiesu praksi. Komentējot starptautiskos un starptautiska rakstura noziegumus, kā, piemēram, noziegumi pret cilvēci, genocīds, cilvēku tirdzniecība u.c., analizēti arī attiecīgie starptautisko tiesību akti daļā par noziegumu sastāva elementiem un citiem ar krimināltiesību normu piemērošanu saistītiem jautājumiem. Ņemot vērā, ka daudzu komentējamo noziedzīgo nodarījumu dispozīcijas ir blanketas, šo krimināltiesību normu komentāros īpaša vērība veltīta attiecīgo likumu un Ministru kabineta noteikumu, kas reglamentē tos vai citus priekšrakstus, analīzei.

Valentija Liholaja
Dr.iur.